

Het land van Ny

Kerstfeest in de Ardennen

Door André de Winkel

Voorwoord

Na een leuke zomervakantie waren we van mening dat we toe waren aan een wintervakantie. De bestemming was voor ons logisch; de Belgische Ardennen. We waren hier na onze trouwdag al eens geweest. Destijds besloten dat we hier zeker nog eens terug moesten komen. Toen in Vielsalm, nu in Ny-Hotton. Het is een korte vakantie, maandag weg, vrijdag terug.

Volgens de vakantie brochure van de vzw toeristische attracties staat dit dorpje bekend als het land van Ny:

“Het land van Ny is eigenlijk niet groter dan een klein dorpje. Toch is het een onafhankelijk staatje, met een eigen staatshoofd, zijn wetten en zijn eigen munteenheid (de Nyx). Het werd gesticht door een zekere Ni. Hij bepaalde dat Ny enkel bevolkt mocht worden met de bekwaamste, vriendelijkste en meest eerlijke boeren en handwerklieden van dat moment. Zij kregen als opdracht goederen, levensmiddelen en diensten te produceren van de hoogste kwaliteit & creativiteit en dit zonder afval te maken. Bovendien waren ze verplicht om elke zomer hun gaven en talenten te delen met bezoekers van de hele wereld. Zo hadden ze bijvoorbeeld de gave om de sappen van een boom te zien stromen, doorheen een koe te kijken en tal van dies meer. Zij bouwden tal van attracties, instrumenten en spelletjes om kleine en grote mensen te amuseren maar ook om hen deze zintuiglijke ervaringen eigen te maken. De inwoners maakten ook bijzondere lekkere bieren, kazen en verkochten vlees van hun koeien. Tot in de 12de eeuw leefden de inwoners van Ny in geluk en vrede. Maar toen vielen op een dag de draken het dorp binnen. Ze waren enorm kwaadaardig en doodden bijna de helft van de inwoners van Ny, terwijl de andere helft ijlings op de vlucht sloeg. Gedurende generaties werd met wisselend succes weerstand geboden aan de draken. Het land van Ny leed hevig onder de verschroeiende strijd tussen de mens en de draak. De dorpelingen konden bij momenten terugkeren naar hun dorp en in 1669 bouwen ze Château-Ferme de Ny, een enorme versterkte kasteelhoeve waarin alle mensen bescherming

kwamen zoeken als ze weer eens werden aangevallen door de draken. Tot de dag van vandaag zijn er, vooral tijdens de maanden juli en augustus, nog talloze ondergrondse drakeneieren die uitkomen....”

We waren benieuwd of we dat allemaal zouden zien. Maar we gingen meer verkennen dan alleen het dorp. Er is genoeg te doen in de wijde omgeving.

Dit boekje is in een kleine oplage verschenen, vijf stuks om precies te zijn. Verwijzingen naar elektronische versies vind je op mijn website. Het copyright zoals dat in de boekenwereld gebruikelijk is, is ook hier van toepassing.

Veel leesplezier,

André de Winkel

Hulst, januari 2003
www.adewinkel.nl

Inhoudsopgave:

Dag 1	5
Marche-en-Famenne.....	5
Inchecken	6
Dag 2	9
Wéris	9
Durbuy.....	10
Hotton.....	11
Kerstavond	13
Dag 3	14
Per spoor.....	14
Hamoir.....	16
Heure	17
Dag 4	19
Ny	19
La Roche	20
Nasrimont	22
Dag 5	24
Uitchecken.....	24
Transinne	25

Dag 1

Marche-en-Famenne

Geen vakantiestress deze keer. We pakken pas in op de dag van vertrek. De boodschappen waren al gedaan. Maanden van tevoren was er wel een klein beetje stress bij Bianca maar dat verdween als sneeuw voor de zon toen ik sneeuwkettingen kon lenen van een collega. Bianca rekent op sneeuw. Als eenmaal de vakantie aangebroken is blijken ze niet nodig te zijn. Ander pluspunt is dat de Ardennen dichtbij zijn voor ons, bijna tweehonderd kilometer, net iets verder dan enkeltje woon-werkverkeer.

Eerst de vogels weg brengen naar mijn zus. Zij heeft wel vaker op ze gepast. De parkiet die zij heeft, kent die van ons. We hebben de stop op Nieuw Namen, waar we de vorige keer de hond achterlieten nu niet nodig; honden zijn daar toegestaan en de reis is niet al te lang. Bij terugkomst in Hulst heeft Bianca voor iedereen een stapeltje kleren klaar gelegd. Ik zorg dat ze, samen met nog wat huishoudspullen in koffers, tassen en dozen komen, daarna laad ik alles in de auto.

We vertrekken uiteindelijk om 11:30 uur. Eerst de tussenstop bij "Ome Fred" waar we weer de computer stallen, daarna de gang naar de flappentap. Wederom maak ik ongeveer dezelfde foto's die we ook gemaakt hebben bij de vorige vakantie. Bianca kan er wel om lachen.

Voordat we Hulst uitrijden toch nog even langs huis om een verlengsnoer welke we vermoedelijk nodig hebben; daarna dan echt op weg.

Op twintig kilometer na is het bijna allemaal snelweg naar onze vakantiebestemming. Via Brussel en Namen komen we in Marche-en-Famenne. Het is pas 14:00 uur. We gaan in Marche op zoek naar informatie. Ons huiswerk hebben we niet goed kunnen doen omdat er weinig concrete informatie stond op de websites die we hebben bezocht. We zochten naar openingsdagen en -tijden, speciale dagen en dergelijke.

Aangezien we die dus niet vonden laten we ons leiden door het aanbod terplaatste. Nadat we op een afbraakterreintje de plaatselijke overheid gesponsord hebben om te parkeren gaan we op zoek naar een gedetailleerde kaart van de omgeving. Het dorp ziet er uit zoals je dat van een toeristisch dorpje mag verwachten; geheel in de stijl van honderden jaren geleden. Hier en daar een uitschieter die niet meedoet aan deze bouwstijl.

De winkels zijn van een extreem sjiek gehalte. Het valt ook Bianca op. De Yves Rocher's, bontwinkels, makelaars en juweliers zijn talrijk. Verder een nogal hoog aantal antiekzaakjes en ateliers met werken van de lokale kunstenaars. De plaatselijke boekhandel stuurt ons naar een infobalie van de gemeente. Deze heeft alleen een kaart van het dorpje maar dat zoeken we niet. Hij weet wel een VVV kantoor langs de rijksweg. Na enig zoekwerk blijkt dat te kloppen. Langs de N4 staat een vrij nieuwe gebouw bestaande uit glas en staal in een mix van ronde en vierkante vormen. Het past helemaal niet in de omgeving. Misschien juist daarom zo vormgegeven. Ze hebben wel de informatie die we zoeken. In ieder geval een kaart van Belgisch Luxemburg. Een van het merk Geocart, was ik vroeger als chauffeur ook al gecharmeerd van. Verder nog folders van diverse bezienswaardigheden. Bianca neemt een handvol kerstfeesten, grotten, hunebedden en museums mee.

Inchecken

Na een bakje koffie in een gezellige Taverne in het centrum van het dorp gaan we dan uiteindelijk naar onze vakantiestek. De routebeschrijving is erg duidelijk, het vakantieoord ligt op de weg van Ny naar Soy. Op weg er naartoe valt ons de vele vogelnesten op in de bomen langs de weg. Hoewel, nader bekeken zijn het geen vogelnesten maar vroege uitlopers van de takken. De bomen denken blijkbaar al dat het voorjaar is. Ik heb het nog nooit gezien. Misschien typisch iets voor deze streek.

Bij de receptie zit een Nederlandse dame, iets wat de duidelijkheid bevordert. We betalen een voorschot en wat kosten, zij geeft ons de sleutel en een checklist. Ze vraagt of we alles willen controleren op aanwezigheid. Verder vraagt ze ons wanneer we vrijdag willen vertrekken in verband met de controle. Enkel de tijd van 08:20 uur is nog vrij maar dat is voor ons onbespreekbaar. Bianca weet er 10:20 uur van te maken. De dame waarschuwt nog dat dit alsnog eerder kan zijn vanwege organisatorische redenen maar daar gaan we voorlopig niet van uit.

Met de sleutel gaan we het huisje binnen; eerst maar even kijken waar we in beland zijn. De huisjes zien er langs de buitenkant leuk uit, binnen valt het niet tegen. Op de beneden verdieping een keuken, eettafel, woonkamer, badkamer met WC. Slecht één kamer boven met drie bedden, genoeg voor onze jongens. De keuken bestaat uit een aanrecht met wasbak, koelkast afzuigkap en elektrisch fornuis. Voldoende voor een normale maaltijd. Ook staat er een televisie met de publieke zenders van België en de omliggende landen erop. Men heeft nog niet ontdekt dat Nederland drie al enige tijd in de lucht is want deze is in geen velden of wegen te bekennen. De auto staat een dertigtal meter van het huisje vandaan en is net ver genoeg om het vervelend te vinden om al die tassen naar binnen te brengen. Ik wordt gelukkig geholpen door de kids die hun steentje bijdragen, hoewel ze er de kantjes van af lopen.

Nadat alles ingericht is, maken we een rondwandeling op het vakantiedorpje. De meer dan vijftig huisjes zijn bijna allemaal gevuld met medelanders. We ontdekken een bar en restaurant, een zwembadje, een tennisbaan die allang niet meer onderhouden is. Een speeltuin met voetbalveld is een uitkomst, alleen niet nu. Het is tenslotte tijd voor het eten. "Pannenkoeken", roept Perry, die dit recept blijkbaar op de heenweg al eens gehoord heeft. Bianca begint aanvankelijk met goede moed maar deze zakt gaandeweg in de schoenen als blijkt dat pannenkoeken bakken niet op elk elektrisch fornuis hetzelfde is. Na een drietal pogingen geeft ze het op,

omdraaien lukt haar niet en in het midden van de pan gaat het qua temperatuur ergens mis. Ik neem het over en na een viertal pogingen lukt het mij wel om fatsoenlijke koeken te bakken. Bianca neemt de folders door die we die middag verzameld hebben. In het begin onoverzichtelijk maar uiteindelijk weten we waar we morgen heen gaan: De hunebedden van Wéris. Op de folder zien ze er net zo uit als bij ons in Drenthe. We zijn benieuwd.

Na de maaltijd en de afwas spelen we met de kinderen Roll-it, een soort Reversi maar dan als bordspel. We sparen de kids niet en allebei winnen we een potje. Het is een prachtige avond, niet koud, zelfs droog. We verkennen in de donkere avond het dorpje. De huizen zien er leuk uit. Menigeen versierd met kerstattributen. De kerk is verlicht met spots. Het dorpje ruikt naar een mix van open haard, koeien en beerputten. We volgen het water welke door het dorp stroomt, de Ourthe. Pruts is blij verrast door de kolkende stroom die redelijk veel geluid produceert. Van het land van Ny is alleen een verlichte boerderij te zien. We lezen de borden en vermoeden dat er alleen in de zomer wat te doen is. Misschien zien we later in de week bij daglicht wat meer. Na een half uur zijn we weer terug in onze tijdelijke woonst. De foto's worden in de meegenomen laptop geladen en één voor één bekijken we de digitale foto's van die dag.

Uiteindelijk komt ook deze dag tot een einde. Bianca maakt van de bank een bed zodat ook wij kunnen gaan slapen. Uiteraard niet nadat ik de dag beschreven heb.

Dag 2

Wéris

Net voor achten maakt Pruts ons wakker. We zijn het niet gewend om de wekker niet te zetten. Bianca zorgt voor de koffie en laat pruts een eindje buiten lopen. Ronny wordt als eerste wakker. Hij wil graag een spelletje op de computer spelen. Deze bevat behalve wat programma's voor de camera ook spelletjes voor de kinderen. Het mag omdat wij naar het journaal van gisteren zitten te kijken. Vooral het weerbericht heeft onze aandacht. Regen wordt er voorspeld...

We eten bij het ontbijt alvast het kerstbrood op welke bestemd was voor de volgende morgen. We hebben heel wat bakkers gepasseerd in Marche maar aan brood hebben we niet gedacht. Het smaakt prima, alleen Perry wil wat anders. Voor hem beschuit met vlokken. Na het eten op weg naar de hunnenbedden die we in de folder gezien hebben. Ook op de kaart die ik gisteren kocht staan deze getekend. Zes markeringen rond het dorpje Wéris duiden op een grote vondst. Het is niet ver bij ons tijdelijke thuis vandaan. We verwachten er een hoop van. Echter als we het dorpje binnen komen is er niks van te zien. Alleen een tentoonstelling over een Romeinse stripheld welke alleen in de zomermaanden open is. Het andere museum ziet er uit als een café. Later blijkt het overigens toch een echt museum te zijn. We rijden nog even wat rond maar zien vooralsnog niks. Op een van de plaatsen waar volgens de kaart iets zou zijn staat een mini menhir, zo een waar Obelix ook mee rondt sjouwt maar dan wat kleiner. In het weiland staat op een andere markering inderdaad nog meer van die Menhirs op een bepaalde manier opgesteld, alleen het is te ver om het duidelijk te zien. Een poging om het benaderen eindigt snel. Het paadje dat er heen loopt blijkt niet geschikt voor een Ford Focus. Dan maar weer naar het dorp, we willen toch zien wat er ook op de folder staat. Als we eenmaal in het dorp zijn vinden we veel verwijzingen naar de "Dohlmen" zoals ze hier genoemd worden maar een bordje waar ze nu echt te zien zijn zien we

niet. Aan de noordkant van Wéris staat op de kaart nog een teken. Als we daar aankomen, staan daar inderdaad de hunebedden uit de folder. Hoewel, een hunebed. Blijkbaar van vele kanten gefotografeerd, zoals ik dat nu ook doe. Vergeleken met Drenthe is dit slechts een schuurtje. Toch wonderbaarlijk hoe men dat vroeger voor elkaar wist te krijgen. Zij noemen het een Dohlmen. Ze werden gebruikt om hun goden menselijke offers te brengen. Erg interessant maar langer dan een kwartier nemen we er niet voor.

Durbuy

Op weg naar onze volgende bestemming komen we door het dorpje Barvaux, slechts 6 kilometer verder. Er is hier veel toerisme. Overal restaurants, hotels en winkeltjes. Het is niet moeilijk om je voor te stellen dat het in de zomer welig tiert op de velen zomergasten. Ook nu is het er druk. Op de vele informatieborden staat opeens een pakkende naam.

“Labyrinthus”, lijkt ons leuk, hoewel we niet kunnen vermoeden wat het echt is. Uiteindelijk komen we via de informatieborden bij het labyrint welke immens groot is. Er zijn op dit voormalige maïsveld diverse dingen te doen. Het maïsveld is, eenmaal volgroeid, een doolhof. Wij kunnen er echter niets van meemaken aangezien het nu gesloten is. Waarschijnlijk is dit leuk om te doen, we zullen er nog eens terug naar toe moeten om dit te controleren.

Verder richting Durbuy komen we nog door het dorpje Rome, wat niet meer inhoudt dan een oude steenfabriek, een restaurant, een oldtimer museum, wat huizen en een rijksweg. Ook allemaal gesloten. Zullen we wel vaker tegenaan lopen deze week. We volgen de bochtige weg naar boven. Eenmaal aangekomen weet je waarom hier veel mondelinge reclame voor gemaakt werd. Het kleinste stadje van de wereld, zoals men zich zelf noemt, bruist van de activiteiten. Het is druk op een parkeerplaats midden in de stad. Wij hebben geluk, er rijdt net een ander Nederlands echtpaar weg, hun kaartje achterlatend. Ik denk dat deze plaats dient als marktplaats,

maar het ziet er meer uit als overloop voor de Ourthe, waar dit stadje langs gebouwd is. Onder de brug naar het kasteel staan diverse kraampjes en later blijkt er ook een schaatsbaan te zijn. Voordat we dit echter ontdekken lopen we door de vele kleine straatjes, langs de vele chique winkeltjes en restaurants. Het valt op dat dit dorpje erg schoon is. Overal zie je medewerkers van de gemeente afval opruimen of decoratie aanbrengen. Van het kasteel maken we de meeste foto's. Vanaf bijna elke mogelijke plaats denk je: "Dit zou het wel eens een mooie foto kunnen zijn". Ik probeer ze ook te maken. Aan de andere kant van de Ourthe staat nog een sierheggen park. Het kost een vermogen dus deze keer slaan we maar over. Op zoek naar eten komen we weer op de centrale plaats in de stad. De eerder vernoemde schaatsbaan wordt door de kids met gejuich begroet. Ze willen uiteraard ook en die kans gunnen we ze graag. De kleine tegemoetkoming in de kosten is inclusief de huur van de hockeyschaatsen. Perry die al vaker heeft geskeelerd is er direct mee weg. Ronny heeft wat meer moeite. Mama komt hem te hulp door zelf ook de schaatsen onder te binden. Ze blijkt goed te kunnen schaatsen. Ze helpt Ronny met de eerste basis oefeningen. Her en der kwakken, al dan niet onze kinderen, tegen de bording of vlakke. Sommige smakken zijn hilarisch, bij één vrouwtje echter niet. Deze valt dusdanig dat de tranen over haar wangen rollen. Uiteindelijk komt ook Ronny tot een tranendwingende val. Mama komt al echter te hulp maar voor de kleine held hoeft het niet meer. Eenmaal weer zijn gewone schoenen aan durft hij wel het ijs weer op. Nadat ook de andere twee weer voet op vaste grond hebben gaan we echt op zoek naar eten. Vlakbij waar we onze auto hebben is een "Friterie". Het eten is er goed. De muurschilderingen van de vele kangoeroes is mooi maar druk.

Hotton

Daarna op weg naar de laatste uitstap van de dag. De grotten van Hotton, oftewel de grotten van duizend-en-een-nacht. Aangekomen blijken er slechts twee Nederlandse auto's op de parking te staan. De grot lijkt gesloten. Na een kortstondige

uitwisseling van de blijkbaar mede Zeeuwen gaat Bianca toch maar zelf kijken. De grot is wel open maar pas over een dikke vijftig minuten. We gaan naar het dorp om de tijd maar een beetje te doden. We wandelen langs de grootste winkelstraat van het dorp en maken wat foto's van de brug. Na verloop van tijd is het bijna twee uur en gaan we weer naar de grot. Nu staan er wel twintig auto's, hoofdzakelijk Nederlanders. Het gehalte is hier erg hoog. Een donkere kassier die zeer goed Nederlands spreekt blijkt ook de gids te zijn. Ik tel vluchtig meer dan vijftig mensen in de rondleiding. De folder van de grotten laten mooie dingen zien, alsook een plattegrond van de grotten zodat we weten wat ons te wachten staat.

We komen langs de bekende stalagtieten en -mieten, kamers, zalen en zuilen. De ene kamer of zaal nog mooier dan de ander. De van kalk opgebouwde steenlagen schijnen niet erg hard te groeien, slechts een centimeter per honderd jaar. We mogen ook in een deel welke pas drie jaar geleden open is gesteld voor het publiek. Dit nieuwe gedeelte is niet alleen uitgerust met een heuse lift maar ook met zeer kleine trappetjes en gangetjes. Uiteindelijk zijn we 80 meter onder de grond met adembenemende uitzichten. We zitten volgens de gids op de breuklijn van twee platonische vlakken. Om de tien minuten dankt hij ons voor onze enthousiasme. Deze geoefende verteller heeft blijkbaar velen malen hetzelfde grapje verteld, althans zo komt het over. Hij vertelt veel over het hoe en waarom van het ontstaan. Deze grotten zijn pas als laatste in België ontdekt door afgravingen. Pas in 1958, vier jaar na de vondst, ging het open voor het publiek. De vertrekruijnte zag er inderdaad ook al zo uit. Verder verteld hij over de flora en fauna die nu aanwezig is in de grot. Ook laat hij het verschil zien tussen de oude ruimte en de nieuwe. We zien inderdaad dat de aardverschuivingen niet zolang geleden plaats hebben gevonden, althans archeologisch dan. De stalagtieten en -mieten zijn nog klein. We passeren er onderweg heel wat. Het valt op dat men er zuinig op is. Allemaal zijn ze zo goed als mogelijk is afgeschermd met gaas van het publiek. Toch is het nog mensen gelukt om delen kapot te maken en zelfs mee te

nemen. Vandaar ook dat me de andere driekwart niet openstelt voor het publiek.

Kerstavond

Op kerstavond hebben we bedacht om te gaan steengrillen. Tot het zover is doden we de tijd met het beloofde spel risk welke in deze tijd wederom populair is. Nadat we het de kinderen uitgelegd hebben haakt Perry af, hij is er blijkbaar nog niet aan toe. Met Ronny en Bianca speel ik een spelletje. Ik spaar ze niet en heb vlot Afrika en Azië in handen. Een computerspel heeft toch geholpen om de tactiek enigszins te verbeteren. Uiteindelijk genieten we dan ook van de maaltijd met de steengrill die mama voorbereid heeft.

Na het eten leren we ze nog het spel Rummikub, Perry heeft dit wel begrepen en wint twee van de drie potjes. Voor het slapen gaan kijken we naar de onvermijdelijke aflevering van: "Mery Christmas Mr. Bean". We kunnen er allemaal smakelijk om lachen, het is dan ook een van de betere Bean filmpjes.

Dag 3

Per spoor

Het is al licht als we op eerste kerstdag wakker worden. De late film van gisterenavond heeft er voor gezorgd dat we lang mogen uitslapen. Uiteindelijk is het negen uur als we gaan ontbijten. Na het ontbijt weten we nog steeds niet precies wat we gaan doen vandaag. Wandelen waarschijnlijk want er zal wel niet veel open zijn. Attracties waarvan we weten dat ze open zijn, zijn heel wat kilometers rijden. We kiezen voor een ritje met de trein. De jongens hebben dit nog nooit gedaan en willen wel. Nu alleen nog een bestemming uitzoeken. We rijden naar het station van Melreux. Het station is gesloten maar er zijn wel borden met de vertrektijden. Deze zijn erg onduidelijk. Ik lees ergens informatie dat de treinen hier niet vertrekken tussen 23 december en 3 januari. Helaas moeten we dan een ander station opzoeken. Marche lijkt me groot genoeg. Eenmaal daar aangekomen wederom de onduidelijke borden maar omdat er net na ons een reiziger op het kleine station gedropt wordt weten we dat er toch een trein rijdt. Met een beetje deduceer werk weet ik nu hoe het bekeken zou kunnen worden. Op mijn kaart is de eerste volgende grote stad langs het spoor Barvaux. Echter hadden we dit al eens gezien en nemen daarom maar de volgende, Hamoir. Als het 12.34 uur is stopt de trein op het enkelsporige station, precies zoals op de borden staat. We stappen in en nemen plaats “niet roken tweede klas” aan een tafeltje met banken voor vier. Zodra we zitten vertrekt de trein, vastberaden om op de volgende stations ook niet te laat te komen. In onze coupé zitten ook andere mensen, een conducteur om een kaartje te kopen zien we niet. De jongens genieten zichtbaar van de snelheid waarmee we door het landschap razen. Zodra we in het stationnetje van Melreux komen stopt de trein daar toch. Blijkbaar heb ik de dienstregeling niet goed begrepen. Als we weer rijden komt de conducteur naar ons toe. Waar we naar toe willen vraagt hij. Naar Hamoir vertel ik. Hij vraagt of we een retour willen, voor het weekend, maar dat hoeft voor ons niet. Hij schrijft alsnog

een retourtje uit voor terugkomst voor na nieuwjaar. Ik vraag of er wat te doen is in het dorpje van onze keuze. Hij trekt ze schouders op en zegt schouderophalend: "Niets". Bianca vraagt wanneer de trein weer terug gaat naar Marche. Het duurt heel lang voor hij uitgerekend heeft dat hij om 1 minuut voor drie daar weer vertrekt. Dat betekent twee uur in het dorp. Ik twijfel nog even of we de juiste keuze gemaakt hebben. We genieten al dan niet van het uitzicht. Soms de mooiste vergezichten maar ook een grote bende. Het valt op dat er veel campings langs de vakantiehuisjes langs de rails gebouwd zijn. We passeren Barvaux, welke toch wel een groot dorp blijkt te zijn, iets wat vanuit de auto wel meevalt. Uiteindelijk stappen uit in Hamoir.

Hamoir

Het dorpje ziet er verlaten uit. De trein vertrekt exact om een minuut over een naar het volgende dorp met als eindbestemming Luik. We controleren voor de zekerheid dan toch maar even de dienstregeling. Inderdaad zitten we hier bijna twee uur 'vast'. We lopen richting het dorp. Op de hoek van de straat zien we in verschillende richtingen diverse eetgelegenheden. Het is ten slotte al weer vier uur geleden dat we gegeten hebben. Beetje naïef van ons dat we onvoorbereid de reis begonnen zijn. Blijkbaar zijn we het gewend om te vertrouwen op de vierentwintig-uurs economie. Maar Hamoir blijkt allerm minst een achtergebleven dorpje. De doorgaande weg naar Filot bevat een heleboel middenstanders waarvan er een aantal geopend zijn, en dat op eerste kerstdag!

In café des Sports gaan we naar binnen. De deurknop is een stuurwiel uit een sportauto, wat wel een komisch gezicht is. Mama had op de kaart voor het raam zien staan dat er daar gegeten kan worden. De gastheer is erg aardig. Het is er niet druk, waardoor we alle aandacht krijgen. De man is erg kindvriendelijk, hij spreekt ze persoonlijk aan en geeft ze telkens wij koffie krijgen hen ook een chocolaatje. Van het eten maakt hij flink wat werk en zelfs de hond ontsnapt niet aan zijn aandacht. Zij krijgt een schaal met water welke ik twee minuten later omver gooi. Niets kan de man uit zijn goede humeur brengen en ruimt ook dit weer snel en vakkundig op. Een uur later verlaten wij deze gezellige kroeg met onze dank vertaald naar de fooi. Hij is er zichtbaar blij mee.

We wandelen nog wat door het dorpje. Eerst lopen we richting de brug, waar de Ourthe breed onderdoor stroomt. Onder de brug groeien blijkbaar ook stalagmieten, echter hier gaat het proces wat sneller dan ondergronds. Daarna weer terug langs de bakker waar we blijkbaar ook belegde broodjes hadden kunnen krijgen. De mevrouw achter de toonbank heeft het er maar druk mee op deze dag. Over het spoor kijken we langs de kerk omhoog een doodlopend straatje in. Het is erg steil. De

jongens willen naar boven rennen; iets wat zij wel maar wij niet kunnen. Uiteindelijk komen wij ook boven aan. De jonge sporters zijn al uitgerust. Hier sta je op dezelfde hoogte als de top van de kerk. Slechts een deel van de stad is te overzien omdat de bomen en daken het uitzicht belemmeren. We lopen langzaam weer naar beneden en gaan daarna nog even naar een tankstation om wat lekkers te kopen. Het tankstation ligt aan de achterkant van het station. Omlopen hoeft echter niet want vandalen hebben een gat in de omheining gemaakt, blijkbaar te lui om rond te lopen. We maken er dankbaar gebruik van. Als we weer op het perron staan duurt het slechts minuten voordat de trein weer komt. Ik denk dat het dezelfde trein als op de heenweg is. Dit wordt bevestigd als we wederom dezelfde conducteur zien. Hij vraagt hoe het er mee gaat. Wij zeggen dat het prima is. We zitten in dezelfde coupe als de machinist. De conducteur maakt een praatje met de machinist. Aan het gelach te horen hebben ze samen een enorme grote schik. Af en toe toeteren ze naar wandelaars langs het spoor. We zitten nu bewust aan de noordkant in de coupe zodat we andere dingen zien dan op de heenweg. Na vijftwintig minuten komen we weer in Marche aan. De trein is voller dan op de heenreis.

Heure

Eenmaal weer in ons huisje gaan we voor de zoveelste keer Rummikubben. De kinderen hebben het te pakken en wij doen vrolijk mee. Perry blijft als eerste staan in het klassement voor de Ardenner rummikub kampioen 2002. Nadat we de resten van de eerste steengrillavond opgegeten hebben amuseren we ons nog even met de televisie en de laptop. Daarna vertrekken we naar Heure. Daar voeren ze een kerstverhaal op met aansluitend vuurwerk. Misschien wel wat laat voor de mannen, maar ze hebben nog meer dan een week om bij te komen. Als we in het dorpje aankomen is het al een drukte van belang. Overall staan auto's geparkeerd wat duidt op een grote opkomst van publiek. We rijden verder richting het centrum van het dorpje en hebben enorm veel mazzel dat we heel dichtbij nog

een vrij plaatsje kunnen bemachtigen. We lopen het laatste stukje uiterst behoedzaam omdat het een gaan en komen van voertuigen is. Ze willen inladen en vertrekken voordat de grote mensen massa weer in gang komt. Halverwege het terrein staan dranghekken en achter de dranghekken lopen mensen in niet alledaagse kleding driftig heen weer. Aan de andere kant van de gecreëerde plaats staan stalletjes en andere uitbeeldingen die met kerst te maken hebben. Een stal, een herberg, een kribbe. Het is moeilijk te tellen in het schaarse licht maar ik schat dat er wel een paar honderd mensen lopen. Vierhonderd heb je er gauw bij elkaar. Als we wachten totdat de voorstelling begint verteld een meneer via de geluidsinstallatie dat iedereen waakzaam moet zijn op de luide knal. Blijkbaar is de voorstelling geweest en begint nu het vuurwerk. Drie dubbel geluk dus want daar kwamen we voor. Alleen dachten we dat het om negen uur zou beginnen, terwijl het nu voor negen uur klaar is. We zien in twintig minuten een wervelende vuurwerkshow, mooier heb ik ze nog niet gezien. De rit hier naartoe was het bewolkt maar nu is de hemel helder en is er bijna geen wind. Nog steeds is het niet koud, zacht zelfs. De organisatie zal wel blij zijn met dit weer. Af en toe maak ik foto's maar dat is nogal moeilijk met dit matige licht. Een filmpje in de hoogste ISO waarde levert wel resultaat op. Althans als ik een voorstukje terugkijk. Ik hoop hier foto's vanaf te kunnen halen, al zijn het kleine. Onder begeleiding van klassieke muziek neemt het showspel in spanning toe. Een verrassende combinatie. Tijdens de minuscule rustpauzes klappen de mensen ten teken van waardering. Net voor negen uur is het spektakel ten einde. Bij het vertrek hangt boven de straten een dikke rook van het vuurwerk. We krijgen als toegift nog een lachwekkend schouwspel van een man die zijn geit naar huis moet brengen. Het dier wil niet en de man duwt en trekt maar beweging komt er niet in. Komisch gezicht. Voor dat iedereen zijn of haar auto bereikt heeft zitten wij al aan de rand van het dorp en zijn we de drukte voor. Onderweg naar het huisje vallen de kinderen nog net niet in slaap. Ze zijn nog wakker genoeg om te zien dat ik een overstekende vos nog net kan ontwijken. Hebben ze in ieder geval weer een stoer verhaal extra voor de juffrouw.

Dag 4

Ny

We slapen wederom uit en ontbijten daarom laat. Na het ontbijt doen we weer een ronde in het kampioenschap. De kinderen beginnen het al te leren hoewel we af en toe iemand moeten helpen. We gaan vandaag eerst weer een wandeling door het dorpje maken, het land van Ny. Eerder die week hadden we in het donker al een en ander gezien maar voor de statistieken moet een en ander ook gefotografeerd worden.

We lopen dus een rondje. De camera legt niet alle straten en gebouwen vast maar ik kom wel in de buurt. De jongens rennen als eerste af op het overloopmeertje. Even verder op staat een watermolen die nu niet draait. Verder in het dorp komt deze kunstmatige rivier af en toe boven. Pruts wordt helemaal blij als ze het kolkende water hoort, dat was eerder die week ook al zo. In één straat hangt een pop van een kerstman aan de muur, het ziet er leuk uit. Er hangen er wel meer op de vele wegen die we deze week bereisd hebben maar deze hangt op een leuke manier. Bij de kerk staat buiten ook een waterbak, pruts drinkt er uit hoewel ik dit niet adviseer maar het is al gebeurt. Ditzelfde water wordt ook gebruikt voor de landbouw staat een paar meter terug op een bord. We trekken verder. Aan de rand van het dorp staat dan de eerder genoemde hoeve van het land van Ny. In het donker zag hij er nog betoverend uit maar in het licht valt het enorm tegen. Het sprookje er omheen is blijkbaar alleen in de zomer actief. Overall ligt troep, de hoeve met stallen zien er verwaarloosd uit. Achter het hek aan de ingang staat wel een auto maar op het bord staat dat het verboden toegang is. We lopen langs het paadje naast de hoeve. Eenmaal aan de achterkant zien we dat daar enorme stallen staan. Ook die zijn verwaarloosd. In de verte zien we een vrouw slepen met een mand, het is niet exact te zien wat er in zit, noch wat ze er mee van plan is. Een paard volgt haar op haar tocht. Misschien krijgt het beest te eten. Aan de achterkant staat het geraamte van een tent, het doek is nergens te bekennen. Ook zien we over

het hekje een speeltuin, een moestuin, een paardrijbak enzovoorts. Er zal inderdaad wel heel wat te doen zijn in de zomer. Van de draken die in de brochure staan zien we er geen één. Uiteindelijk zien we een vermoedelijke reden van deze toestand. Een bord waarop staat dat de toegang verboden is in verband met een dierziekte. Welke ziekte vermeldt het bord niet, het is in het Frans. De weg loopt nog veel verder maar wij gaan terug. Het plan voor die dag is een oorlogsmuseum en een stuwmeer.

La Roche

Voordat we vertrekken zorg ik eerst nog even dat de foto's in de laptop geladen worden. Een van de beste manieren om de vele foto's te kunnen bewaren. Tevens is het erg makkelijk om ze terug te kijken. Tevens staan er nog spelletjes op en kan ik er dit reisverslag op schrijven. Redenen genoeg om het meenemen ervan te rechtvaardigen. We nemen de binnenweg naar la Roche via Soi, daardoor vermijden we Hotton en zien we weer een ander stukje Ardennen. La Roche is ongeveer twintig minuten rijden maar met ons toeristische rijstijl doen we er een dik half uur over. Eenmaal aangekomen in het dorp staat daar pontificaal een oude tank op de hoek van de straat. Uiteraard wil onze kroost hier stoppen. We maken een paar foto's van de tank. Én van de ruïne en kerk aan de overkant. Daar willen ze ook wel eens gaan kijken. Perry is een beetje verbolgen over het feit dat de oorlog het hele kasteel heeft kapot gemaakt. Ik probeer uit te leggen dat waarschijnlijk niet deze tank dat gedaan heeft maar de vele oorlogen hiervoor. Het ventje snapt het uiteraard niet dus geef ik het maar op. In het centrum zelf is het een drukte van jewelste. Het is goed zichtbaar dat de Belgen geen waarde hechten aan tweede kerstdag. Alle winkels zijn open en aantal gemeentewerkers zijn druk in de weer. Het is er niet zo schoon als in Durbuy, maar hier lopen dan ook veel meer mensen rond, hoewel dat geen excuus is. Wel zijn er verzachtende omstandigheden, er staan heel erg weinig vuilnisbakken in het kleine stadje. We gaan naar het oorlogsmuseum waar we al wat over gelezen hebben

in de brochures. Samen met een paar andere museums uit deze streek beschrijven ze op een goede manier de sfeer van de tweede wereldoorlog. Het Ardennen offensief was een groot offer voor de ondergang van het derde rijk. De museumstukken zouden zo met de teletijdmachine van professor Barabas naar onze tijd getransporteerd kunnen zijn, zo gaaf zien ze er nog uit. Er staan heel veel poppen en voertuigen. Bijna alles is in een mooie scène gezet voorzien van fraaie achtergronddecors. Bij alle stukken is wel een tekstje geschreven. Ze laten alle kanten van het verhaal zien; de Duitsers, de geallieerden en de dorpingen. Blijkbaar zijn ze tweemaal bevrijdt maar dat komt in het hele verhaal niet erg goed naar voren. Er zijn ook heel veel foto's en krantenknipsels. Voornamelijk over de veteranen die onlangs hun 55 jarige bevrijdingsdag hier gevierd hebben. Velen van hun hebben hier een persoonlijke aantekening achtergelaten. Verder zijn er nog de alledaagse dingen die je er kan zien, van bepaalde sigaretten tot kauwgom, van schoenpoetsmiddel tot gasstelletje, een goede weergave van die tijd. Het is drie verdiepingen groot en telt meer dan 1000 vierkante meter, een bezoek meer dan waard.

Enmaal weer buiten eten we wat en lopen we door de winkelstraten. "Bezoek ons kasteel" staat er in twee talen op een bord. We zien een steile weg naar boven. Nog voordat we halverwege zijn staan de jongens al aan de kassa. In slecht Nederlands vraagt de man of ze al zes zijn, ik zeg van wel maar hij snapt het niet en rekent slechts twee volwassenen aan. Ik probeer nog wat maar hij vindt het wel goed zo. Ik bekijk de plattegrond van het kasteel welke we gekregen hebben. De folder komt goed van pas en we maken er veelvuldig gebruik van. Overal zie ik mensen met dezelfde folder sjouwen, ook zij vinden het een gemakkelijk stukje papier. Aan de muren van leisteen hangen overeenkomstig de nummers van de folder zodat je weet wat je moet lezen om een beetje een idee van het leven in de middeleeuwen te krijgen. We maken een enorme berg foto's, elke toren is mooi om te zien. Je kunt goed zien dat ze nog bezig zijn stukje voor stukje alles begaanbaar te maken voor het publiek. Sommige trapjes zijn gevaarlijk glad en het is niet heel moeilijk in te denken dat dit niet te doen is als het

vriest. Het kasteel is volgens de folder dan ook gesloten voor publiek. Waar de trapjes moeilijk zijn of onoverbrugbaar staat er wel een trap. Zo kun je alle hoeken van het kasteel zien. Op de grote binnenplaats staan de kooien van de valkeniers. In de zomer worden hier demonstraties gegeven. Binnen zien we op heel originele wijze de geschiedenis van La Roche op de muur tentoongesteld. Het is de geschiedenis in stripvorm. "Zo wil ik er ook wel één", denk ik. We kijken nog naar de klok, de wapenkamer, de bar, de gevangens enzovoort. Uiteindelijk hebben we het gezien en denken al aan onze volgende bestemming die we graag bij daglicht willen bekijken. Bij de uitgang vraag ik naar de strip maar de man kan mij alleen een Frans exemplaar leveren. Vreemd. Bij de plaatselijke VVV hebben ze Nederlandse maak ik uit zijn teksten op. En inderdaad, beneden bij de VVV staan Nederlandse exemplaren. De kinderen willen er allebei een maar dat lijkt me zinloos.

Nasrimont

Eenmaal weer op weg is het lastig de juiste route naar Nasrimont te vinden. Er zijn meerdere wegen vanuit La Roche en uiteraard nemen we eerst de verkeerde. We keren en vinden alsnog de juiste. Als we daarna al een twintigtal minuten onderweg zijn zie ik op de kaart een makkelijkere route. Dat is nu te laat maar goed om te weten voor de terugweg. Deze stuwdam ligt nog verder van Ny vandaan. We passeren heel wat leuke dorpjes en een heleboel campings voordat we daadwerkelijk bij het stuwmeer van de Ourthe arriveren. De aankomst en parkeerplaats zien er modern uit, blijkbaar niet zo lange geleden gerenoveerd. Het stuwmeer zelf is van 1958, veel ouder dus. Het is veel kleiner dan we verwacht hadden. Het zijn drie grote bedienbare sluizen die ervoor zorgen dat het water uit het stroomgebied van de Ourthe niet meteen wegloopt. Het is er niet druk. We wandelen even heen en weer maar zoals gezegd het is er niet groot. Je kunt er ook uitgestippelde wandelingen maken maar de tocht van dertien kilometer zien wij niet zitten, de kinderen stelt dit teleur. Je kunt hier ook kanoën. Het boothuis staat er verlaten bij. Uiteindelijk

wordt het donker en gaan we richting onze slaappleaats aan. Er moet tenslotte nog wat kilometers gereden worden. Ik neem nu wel de korte route en al snel, sneller dan op de heenweg, staan we weer op de markt van La Roche. Er is een kleine kerstmarkt maar daar hebben we geen zin meer in. Bij het uitrijden van het stadje waag ik nog een foto te nemen van het verlichte kasteel. Dit valt echter niet mee. Ik probeer zowat alle instellingen en heb dan uiteindelijk toch een redelijke goede foto van het kasteel in het avond licht. We gaan verder zonder omwegen naar huis. Als avondeten eten we de koninginnensoep en zalm die mama bereidt heeft. Bij ronde drie van het Ardenner rummikub kampioenschap kom ik als hoogste in het klassement te staan, boven Perry. Hij wordt nu niet zoveel meer geholpen door mama dus morgen op de slotdag maak ik nog een kans.

Dag 5

Uitchecken

De week vakantie zit er bijna op. Vandaag beëindigen we onze vakantie door eerst uit te checken en daarna de vakantie af te ronden door een bezoek aan Euro Space Center in Transinne langs de E411. We hebben gisteren al een heleboel opgeruimd en de meeste spullen staan al klaar. Ik heb de wekker op half acht gezet zodat we tijd genoeg hebben. Op de eerste dag hadden we afgesproken dat we pas om tien voor half elf gecontroleerd werden maar als dat niet zou lukken zouden ze net voor half negen komen. Terwijl Bianca de hond uitlaat zorg ik dat de dekens opgeruimd worden. Op elk bed lagen er twee dus het zijn er nog al wat die opgevouwen moeten worden. Daarna gaat het beddengoed weer in een grote zak en hebben we alleen nog wat klein spul in te pakken. Maar eerst gaan we eten. Het ontbijt bestaat voor de zoveelste keer uit het kerstbrood en beschuit. Het duurt niet lang voordat dit weggewerkt is en daarna hervatten we de opruimactiviteiten. Binnen een mum van tijd zijn alle spullen opgeruimd in tassen en dozen, is er afgewassen en geveegd. Samen met de kinderen laad ik alles weer in de auto. Het gaat snel en vakkundig, zware dingen onderaan, lichte spullen er bovenop. Met uitzondering van onze jassen, het fototoestel en Rummikub. Het kampioenschap moet nog worden beslist. We spreken af dat we meteen stoppen zodra de dame of heer komt voor de controle. Iedereen gaat akkoord. Na elke ronde wordt de stand berekend, daardoor is het best spannend, iedereen heeft regelmatig een oog op de deur. Ik heb geluk dat ik in twee beurten uit kan. In de eerste ronde kan ik op tafel. Ronny is net voor me en legt ook uit; zijn joker als zijnde een zwarte elf. Laat ik deze net hebben én kunnen gebruiken. Mijn laatste twee stenen zijn een setje waardoor ik iedereen op een flinke achterstand zet. Alleen Ronny zit me nog op de hielen. Maar dan komt er een dame van de vakantiehuisjes de boel controleren. We ruimen op en ik prijs me gelukkig met de titel Ardenner Rummikub Kampioen 2002. De dame weet hier niets

van hoewel ze hier in de streek woont. Ze weet de inventaris waarschijnlijk uit haar hoofd, ze telt de messen en vorken, pannen en borden zeer snel. Als ze alles geteld heeft neemt ze de meterstand op. Daarna krijgen we het formulier welke we de eerste dag ook gezien hebben weer terug met haar handtekening erop. Ik geef haar de sleutel en we stappen in. Als Bianca het restant van de waarborg gekregen heeft vertrekken we naar onze laatste attractie. Euro Space center.

Transinne

Op de weg er naartoe komen we langs Rochefort waar we even stoppen voor wat koffiekoeken. Het assortiment is karig, waarschijnlijk omdat het al zo laat is. Daarna rijden verder westwaarts richting de E411. Langs de snelweg ligt ter hoogte van Transinne het Euro Space Center. Volgens de billboards aan de ingang begint hier de nieuwe dimensie. Buiten zie je een aantal ruimtevaartuigen, althans zo zien ze er uit. Of ze echt zijn betwijfel ik. Binnen zullen ze er nog wel meer hebben. We parkeren de auto zo dicht mogelijk bij het centrum omdat het regent. En binnen wil je niet met een paraplu sjouwen. Bij de entree valt ons het restaurant op met gele kuipstoeltjes. Bianca denkt dat ze wel lekker zullen zitten. Ik weet het echter nog niet. Eenmaal de kaartjes gekocht krijgen we meteen allemaal een soort walkman om ons nek met een koptelefoon. Instellingen hoeven er niet gemaakt te worden volgens de vriendelijke meneer. Op deze manier voorzien ze iedereen van de juiste taal tijdens de rondleiding die volgens de kaartjes verkoopster ongeveer een uur gaat duren. Ik vrees dat de kinderen er niet veel van gaan begrijpen. In de eerste kamer zitten al een aantal mensen te wachten. Ik hoor voornamelijk Frans, Nederlands en af en toe Engels. Als de zaal bijna vol is begint op de koptelefoon een oudere man en kind in een rollenspel te vertellen. Het verhaal wordt op deze manier heel aantrekkelijk verteld. Aan het einde van het eerste stukje gaat er een rode lamp branden en een tergende sirene loeit met korte tussenpozen. Iedereen snapt dat je naar die zaal moet. In

de volgende zaal staat een grote ronde tafel van drie meter doorsnede. Op de rand staan allemaal televisies, met in het midden een halve bol. Op die bol worden onder luide muziek beelden geprojecteerd op de bol. Het ziet er flitsend uit. Achter ons staan kriskras in de ruimte nog meer televisies waar andere beelden dan op de rand vertoond worden. Ik probeer wat te fotograferen maar het is te donker om goede foto's te maken. Zonder flits kan ik de geprojecteerde beelden wel fotograferen maar zie je niet veel. Met flits is de flits sterker dan het geprojecteerde, dus de bol is geheel wit. Ik stel me tevreden met het laatste. Daarna wederom de lamp en de sirene. We moeten de trap op. De bol kunnen we nu van bovenaf bekijken. Opa en kleindochter vertellen verder hun verhaal over het ontstaan en ontdekken van het universum. De kinderen zien de beelden maar begrijpen volgens mij weinig van het verhaal. Achter ons staan op de verschillende monitoren de tekens van de dierenriem uitgebeeld in de sterren met daar omheen de fantasie beelden getekend. Zo weet je hoe men het ooit bedacht heeft. Nog voordat ik voor Ronny het juiste sterrenbeeld gevonden heb gaat alweer het alarm en de lamp. We moeten verder. Uiteindelijk komen we in de Columbus. Een Europees project waar aan men hier heeft meegewerkt. We zitten in een replica van de Columbus en kunnen zien hoe het er van binnen uit ziet. Heel veel attributen zijn getekend. Waarschijnlijk omdat ze te teer of kostbaar zijn om hier in het echt te hebben.

Daarna komen we in nog meer ruimtes met nog meer attributen, teveel om op te noemen. Een van die ruimtes bevatten sporttoestellen zodat we kunnen zien hoe men zich voorbereidt op een ruimtemissie. Volgens de opa komen de ruimtevaarders in spé uit heel België hierheen. Het zal wel. De kinderen beginnen zich te vervelen. Hier hebben ze blijkbaar op gerekend, we zijn nu inderdaad een uur verder. We moeten de koptelefoon inleveren en komen in een ruimte met allerlei wetenswaardigheden over ons zonnestelsel. Af en toe passeren we showmodellen van Knex en Lego. Aan het eind van de gang ligt op de grond een hardboard plaat met uitsneden. Zo laat men de ware verhoudingen en afstanden op schaal van alle planeten ten opzichte van de zon., Het is goed

te zien hoe klein Pluto is en hoe groot Saturnus. Iedereen vindt zoiets simpels prachtig, het trekt veel bekijks. Daarna komen we bij zo'n soort video 2000 attractie. In bankjes die hydraulisch bediend worden speelt men een filmpje af terwijl je mee geduwd wordt in de richting van het beeld. Een grappig verhaaltje maar het heeft niet zoveel met ruimtevaart te maken. Het is wel leuk. Daarna vinden we het welletjes. We hebben ook wel bijna alles gezien denken we. Op weg naar buiten kopen we in het winkeltje nog wat souvenirs. Voor ieder een papieren vliegtuig en een schuifpuzzel voor onderweg. Als we daarna in het naastgelegen restaurant allemaal wat te eten nemen kunnen we de stoeltjes ook eens uitproberen. De fel gele dingen zitten niet onaardig maar zoals met meer van die dingen kun je ze niet aanschrijven. Ze zitten vast aan de grond. Net iets te ver van de tafel. Maar daar maken we ons niet echt druk over. Nog geen anderhalf uur later zijn we weer thuis. Kunnen we weer meedoen in de waan van de dag.